

Karawanenbote

Verlag und Schriftleitung: Klagensfurt, Bismarckring 12, Postfach 115 / Bezugspreis (im voraus zahlbar) monatlich RM 1.— frei Haus (einschließlich RM 0.20 Zustellgebühr)
Abbestellungen der Zeitung für den nachfolgenden Monat werden nur schriftlich und nur bis 25. des laufenden Monats angenommen

Nr. 87.

Krainburg, 4. November 1944.

4. Jahrgang

Močna nemška obramba je prekrizala vse sovražne načrte

Priznanje pred Spodnjo zbornico

Churchill je priznal fiasko svojih prorokb - Po nujnem pozivu podaljšanje notranjega miru

Stockholm, 3. novembra. Winstonu Churchillju je zelo močno od tega, da se volilna perioda ne prekine, dokler še traja vojna, ki jo je on zasnoval. Vrh tega mu je še izredno do tega, da ostane na svojem položaju. Zato je naslovil pri začetku drugega branja zakona o podaljšanju zakonodajne periode dosedanjega parlamenta nujen poziv na Spodnjo zbornico, naj ohrani notranjepolitično premirje.

Pri tem so mu ušla nekatera priznanja o vojnem položaju, ki so za nas zanimiva in dragocena, da jih moramo pribiti. Tako je izrazil svoje prepričanje, da ni računati s kakšno politično vstajo v Nemčiji. Dogodki 20. julija so ga torej poučili. Nadalje je odkrito izjavil, da je vse njegove preračune o koncu vojne uničila nezlomljena moč nemške obrambe in še nadalje zagrizena volja nemškega naroda, da hoče prebiti vojno do končne zmage.

Spominjamo se Churchillovih besed v spomlad, da bo vojna končana, »preden bo padlo listje«. Spominjamo se nadalje tega, da sta generala Patton in Montgomery stavila, da bo vojna končana 31. oktobra; namesto tega je nastopila za Anglo-Amerikance najbolj krvava faza vojne, in Churchill mora zdaj pred Spodnjo zbornico priznati, da se mora smatrati »poskus«, določiti datum, ko bo vojna z Nemčijo službeno izrečena kot končana, samo za ugibanje. Britanski ministri predsednik postavlja s tem svoje meje znatno nazaj in se nalašč izogiba temu, da bi še enkrat navedel kak rok.

Pri tej priliki Churchill tudi ni mogel preiti silnih nemških nasprotnih napadov, ki so ustavili anglo-ameriški pohod. Tudi težav z novimi pošilkami, ki jih imajo Anglo-Amerikanci in ki jih je v prvi vrsti povzročil uspešni boj naših oporišč ob Rokavskem prelivu in Jadranskem morju, ni mogel zamolčati. Opozoril je zbornico na to, da je treba storiti še veliko dela, da bodo zopet popravljene luke in izgrajena služba novih pošilk. Tudi kar se tiče vojne z Japonsko, je Churchill smatral za umestno, spoprijazniti se z mislijo, da se je »treba vojskovati z Japonci še nedogleden čas naprej.«

Angleška Spodnja zbornica je potem v torek zvečer brez posebnega glasovanja — kaj drugega tudi ni bilo pričakovati — sprejela zakonski predlog o podaljšanju dosedanjega parlamenta za eno leto in je tako tudi

ustrezno podaljšala dobo vlade notranjega miru.

V predidoci debati, so številni govorniki izrazili svoje razočaranje glede tega, da vojna vendar ni končana jeseni tega leta, kakor so splošno pričakovali. Zlasti se je zdelo, da imajo razni govorniki vtis, da so jih pristojna vojaška mesta napačno poučila. Bil je nedvoumno napovedan konec vojne proti Nemčiji, in šele sedaj, po reakcijah na zapadni fronti, presoja pravi položaj zopet pravilno.

Komaj nekaj tednov je od tega, kar je nek znan ameriški vojni dopisnik izrekel tisto besedo o zadnjih sto metrih, ki jih mo-

rajo zavezniki še prehoditi, da bodo potem končnoveljavno korakali skozi vrata zmage. Taki glasovi so medtem zopet utihnili. Iztreznjenje v javnem mnenju naših nasprotnikov na Zapadu je bilo precej kruto. Vsi časopisi so pisali članke o tem, da bo imela Anglija zimo brez obstreljevanja z »V 1«. Zunanji minister je bil napovedal, da bodo uklenjeni predpisi glede zatamnjevanja. Podoba je bila, da se bodo izpolnile prošnje glede že dolgo zaželenih dopustov za deloma tri do štiri leta v prekomorju bojujoče se angleške čete. Churchill sam je dal najmočnejšo hrano splošnemu optimizmu s tem, da je v vsej javnosti večkrat napovedal konec vojne še za leto 1944. Razočaranje, ki je nastopilo po prevratu vojaškega položaja na Zapadu v smislu dalekosežne stabilizacije nemške fronte, je po predležih poročilih Angleže in Severnoamerikance očitno zelo hudo zadelo.

Mi Nemci smo se že davno odvadili, da bi imenovali določene roke glede konca vojne. Vemo, da moramo prebiti bodočo zimo, šesto v tej vojni. Ne vemo pa, kada bomo na tem, da bomo mogli zopet udariti nazaj, da bomo sovražnika končnoveljavno prepričali o tem, da nas ne more zlomiti. Tudi sovražnik je med tem vzel na znanje besede Reichsführerja 44, da naše vodstvo nikakor ne namerava vztrajati v defenzivi ampak da bo po končanih pripravah tehnične in materialne prirode prešlo v ofenzivo.

Popolno zaslužnjenje Bolgarije

Pogoji premirja so hujši, kakor za Finsko in Romunijo

Berlin, 3. novembra. Sedaj so objavljeni pogoji premirja za Bolgarijo, ki jih je podpisal Višinski. Prekašajo najhujša pričakovanja. Za nedoločeno dobo ostane država podjarmljena. Nobene koristi nista prinesla prebivalstvu Georgijevov puč in brezčasna podreditve pod voljo Moskve. Zaman je opozarjal bolgarski zunanji minister Stajnov ob začetku moskovskih pogajanj za premirje na to, da se je vlada trudila, da že v naprej izpolni želje Sovjetske zveze in njihovih zaveznikov. Odgovor, ki ga je dobil, je diktat premirja, ki je kljub nasprotnim Reuterjevim trditvam ostrejši, kakor pogoji, ki so bili naloženi Romunom in Fincem.

Premirje obsega devetnajst točk. Mnogo določb so Bolgari v resnici že izpolnili: vojno proti Nemčiji, razorožitev čet, ki ne stoji pod poveljstvom Tolbikhina, izpraznitev Severne Grške in Macedonije, v kolikor Tolbikhin ne določi kaj drugega, izročitev vseh pomorskih in zračnih oporišč Sovjetov, popolnoma svobodno gibanje sovjetskih čet v vsej državi, izpustitev vseh ujetih politikov, levicarjev in državnih izdajalcev, narobe pa aretacijo vseh nacionalnomislečnih sil in sil.

Poostreitev je nastopila na področju tako zvanih popravil: niso imenovani nobeni določeni zneski, ne nalogajo se nobena obročna odplačila. Namesto tega se začneja neomejena dajatev reparacij: Bolgarija mora nadomestiti vse škodo, ki so nastale v Grški in Srbski Macedoniji ter v Traciji. Bolgarska mora nadomestiti vse škodo, ki jih je utrpela lastnina zaveznikov v Bolgariji. Bolgarska mora izvršiti vsa stvarna in gotovinska plačila, ki jih zahtevajo zavezniki v državi.

Bolgarska mora zagotoviti za zasedbene oblasti svoje industrijske tvornice in svoja prometna sredstva, svoje zaloge in plačilna sredstva. Bolgarska mora opraviti vse dobave in dajatve, ki jih zahteva vrhovno poveljstvo Tolbikhina.

Politični brezpravnosti sledi torej materialno izžemanje! Z devetnajstimi točkami si je Sovjetska zveza ustvarila oporo, da tako rekoč zakonito razpolaga z vso Bolgarijo. Torej, kar Bolgarska sedaj dobavlja in daje, naj bo samo delno odplačilo na vojne odškodnine, ki se bodo šele v bodočnosti ustanovile. Dobava ljudi za sibirski taborišča se mora dozdevno tudi smatrati za delno odplačilo.

Razkosanje in obubožanje Bolgarske se vrši pač v etapah. Če London hvali to postopanje kot posebno človeško, je s to sodbo samo dokazan razpad mednarodnega prava. Premagani narodi nimajo nobene pravice, zahtevati zasiguran obstoj.

Rooseveltova brca de Gaulle

Stockholm, 3. novembra. Kot javlja Reuter iz Washingtona, je izjavil predsednik Roosevelt na sestanku z novinarji, da Francije ne bodo pritegnili k povojnim razgovorom o »svetovni varnosti«.

Rooseveltova izjava prav nič ne preseneča, ker le znova potrjuje zlagano in cinčno ravnanje Anglije in Zedinjenih držav z vsemi, ki so mislili, da lahko od teh osrečevalcev sveta v Washingtonu in Londonu kaj pričakujejo. Boda in lakota, gospodarsko izkoriščanje in izročanje boljševizmu, to je

Moj zaveznik

Mnoge je preslepila igra tolpe zarotnikov, ki se jim je posrečilo uničiti rusko cesarstvo in vladati sedaj z železnimi korobačem. Ti mislijo, da bodo z nekoliko sreče isto lahko napravili tukaj (na Angleškem), dobili državo s silo v svoje roke in jo potem držali s terorjem pri tleh. Ruski boljševiki jih stalno priganjajo, naj to poskusijo. Pošiljajo jim denar, pomagajo jim organizirati, učijo jih, kako se naj zastruplja duh naroda in kako se naj uganja propaganda revolucije.

Winston Churchill, koncem maja 1927.

The Philadelphia Inquirer

»Za tistole zaveso«

»The Philadelphia Inquirer« USA, z dne 1. junija 1940. leta prikazuje trojanskega konja, ki so ga ameriški komunisti pod vodstvom Earla Browderja spravili v Zedinjene države in ki je prikrit z dozdevno mirno zahtevo po novih pravicah za delavce.

plačilo, ki ga dobivajo vsi trabantje Roosevelta in Churchilla. Zelo, da bi po vojni zopet smela govoriti v mednarodnih vprašanjih, pa je Roosevelt de Gaullovi Franciji gladko odbil in s tem brutalno preklical vse obljube »velike demokracije« francoskemu »zavezniku«.

Bolgarija po prejetem udarcu s kijem

Zagreb, 3. novembra. Objava pogojev premirja za Bolgarsko, ki se je šele v soboto izvršila po radiu v Sofiji, torej 36 ur po prvi objavi moskovske radioodajne postaje, je povzročila v bolgarski javnosti globoko pobitost. Na ulicah glavnega mesta skoraj ni bilo človeka, ki ne bi imel solz v očeh, in zlasti v zelo številni macedonski koloniji je obup in ogorčenje zaradi izgube njihove ožje domovine, ki se je bila združila z bolgarsko matično deželo in pride sedaj zopet pod tuje gospodstvo. Dočim so smatrali prej dan miru v Neuillyju kot dan narodnega zalovanja Bolgarov, bo v bodoče 28. oktober, ko so morali v Moskvi podpisati te neusmiljene pogoje premirja, označil Golgota Bolgarije. Najtežje občutijo dejstvo, da kljub temu, da je sedaj nastopilo tako zvano premirje, vojna za bolgarsko armado še ni končana, ampak da se šele zdaj prav za prav začneja, ker je Bolgarija pod poveljstvom Sovjetov prisiljena k boju proti Nemčiji. Očitno je, kakor ugotavljajo skoraj vsa po ovinkih iz Sofije semkaj došla poročila, po objavi moskovskega diktata razširjajoči se nacionalni odporni pokret na Bolgarskem zopet dobil nov vzgon. Georgijevovi vladi ne bo lahko izpolniti tiste točke pogodbe, kjer je treba tudi sodelovanja prebivalstva.

Beneševa ura je odbila

Bratislava, 3. novembra. »Slovaki« se bavi obsežno s krizo, ki se je pričela razvijati v Londonu okrog Beneša, in piše, da je že odbila ura temu političnemu pustolovcu. Tudi v sovražnem inozemstvu spoznavajo vedno bolj, da Slovaki odklanjajo Beneša in da je položaj sličen na Češkem. »Bliznja bodočnosti zahtevata od Slovakov večje obveznosti«, piše »Slovenske pravde« v današnjem uvodniku. Slovaška je žvela doslej v obliči vsega Uporniškega akcija, jo je prisilila, da si pritegne pas. Nujno bo tudi, da posežejo Slovaki sami v boj proti upornikom, boditi proti Čehoslovakom, boditi proti boljševikom. »Boj ne bo zamen Vojna se bo časoma drugače obrnila. Ta čas morajo Slovaki« zaključuje list, »izkoristiti zase ter delati in se boriti za svoj obstoj in za svojo svobodo.«

Vesoljni potop nad Walcheren — Velik zločin zaveznikov

Vojna besnost proti Nizozemcem, ki so brez obrambe — 35.000 ljudi izročenih morju — Ze 5000 smrtnih žrtev

Berlin, 3. novembra. Angleški bombniki so sistematično uničili nizozemski otok Walcheren in preplavili pokrajino, ki so jo doslej prištevali k najrodovitnejšim ozemljem in ki je dala 35.000 ljudem domovino in kruh. Jesenski viharji v Rokavskem prelivu so pogladi morske valove z ogromno silo čez Walcheren. Cele vasi so propadle, ljudje in živina plavajo mrtvi v vrtincu bučnega morja.

Kakor trdnjava leži otok Walcheren pred dolgovojno delto Schelde in zapira dovoz v Antwerpen. Skozi stoletja so nizozemski ljudje delali na tem, da pridobijo zemljo v boju proti morilskemu morju. Walcheren je postal rodovitni otok z mnogimi vasi in približno 35.000 prebivalci.

Tiha samota tega otoka se je končala, ko je dobila 1. kanadska armada, pojačena s 1. britanskim zborom in z eno poljsko legijo, začetkom oktobra nalogo, da vzame ustje Schelde in osvobodi morsko pot v Antwerpen Generalni poročnik Martin, ki je glavni vojaški sodelovnik Londonskega lista »Daily Telegraph« je opisal nalogo kot težavno in dolgotrajno. Štiri milje širok rokav Schelde pri Vlissingenu nasproti otoku Walcheren bo ustavil armado. Na noben način ne koristi nič poplava Walcherena!

Tako je pisala v »Daily Telegraphu« že dve desetletji priznana vojaška avtoriteta. Ze mnogo dni so skupine britanskih bombnikov podvezle sistematične napade na jezo otoka, in vojni dopisniki istega angleškega časopisa so triumfirajoč oznanjali, da so

najgloblja mesta otoka že poplavljeni. V dolgem času pa bo, če bo plima dosegla svoje največje stanje, otok popolnoma poplavljen, razen nemških oporišč, napravljenih na višinah.

Edina vojaška naloga, ki so jo stavili Kanadci, je bila izročitev teh oporišč. Ze ob začetku zračnih napadov so, kakor so poročali angleški vojni dopisniki, uvideli, da se ta namen ne da doseči s poplavo. Kljub temu so nadaljevali z metanjem bomb na jezo in zmagoslavno oznanjali: »Luknja se je razširila na 130 jardov, morska voda vdira v divji povodnji.« Zračni snimki v angleških časopisih so odkrili strašen prizor vdirajočega vodovja, v nato sledečih dneh so nadaljevali z bombardiranjem Niso vedno zadeli jezov, cele vasi so popolnoma porušili. Vsi napadi so se izvršili v namenu, da bi predrl zaščitne jeze, da bi se doseglo največje uničenje.

Otok Walcheren stoji danes dva in pol metra pod vodo. Približno 5.000 Nizozemcev je našlo smrt v hladnih valovih. 30.000 se jih obupno bori za svoje življenje. Samo sredi-

šče malega glavnega mesta na otoku še ni poplavljen. Jesenski viharji zaganjajo morje z največjo silo na kopno in razrijejo orno zemljo.

Spricho vsega tega je bil canterburyški škof še tako drzen, da je odredil v angleških cerkvah prazno službo božjo za nizozemsko akcijo, in kot plačilo za svoj pristanek k opustošenju Walcherena je dobila begunska kraljica Wilhelmina eno izmed najvišjih angleških odlikovanj: the Order of the Garter. Imela je žalosten pogum, da je izjavila v angleškem radiu: »Slišali ste, kako se moja ljuba država opustoši in poplavi in kako še trajajo uničenja v nepregledni množini.« In kljub temu je končala s pohvalo angleškega naroda in z obdolžitvami Nemcev — isti dan, ko so izšla v londonskih časopisih nova poročila o opustošenju na Walcheren z naštevanji odvrgnenih bomb in s slikami o blaznem uničenju ljudi in živine. Londonski »Daily Telegraph« dostavlja tem slikam še, da je to prostovoljna žrtev, ki jo vzame nizozemski narod nase za svojo osvoboditev.

Angleška perfidnost je sedaj aa svojem višku. Podjetje, o katerem so priznali, da je vojaško brezplodno, izvršijo z nečloveško uničevalnostjo sistematično in z načrtnim stopnjevanjem, vtem ko skušajo nizozemskemu narodu dopovedati, da je to njegov vojni prispevek na strani Angležev.

V oktobru sestreljenih 739 anglo-ameriških letal

Srditi boji med Donavo in Tiso - Sovjeti so v oktobru zgubili 4696 oklopnjakov

Obkommando der Wehrmacht je dne 2. novembra objavilo:

Na Nizozemskem se bojujejo naše čete na obeh straneh najskrajnejše Westerschelde za vsako ped zemlje. V mostišču severovzhodno od Bruggeja se skrčena posadka na ozkem prostoru še vedno zagrizeno upira. Na večinioma poplavljenem otoku Walcheren stoje naši grenadirji v srditih bitkah s sovražnikom, ki se je izkrcal tudi na zapadnem delu otoka. Ponovne poskuse Kanadijcev, da bi si od Süd-Bevelanda izsilili pritojbo do Walcheren, smo razbili. Ob Spodnji Maasi je bojno delovanje nekoliko popustilo. Naše divizije so v položaju svojih mostišč zavrnile napade sovražnih oklopnjakov. Zapadno od Brede smo odrezali neko skupino sovražnih sil, ki bo kmalu ugonobljena. Brzi čolni so v pretekli noči torpedirali na morju pri Ostende dva britanska parnika z novimi pošilkami s skupno 500 brt. Smatra se lahko, da se je ena izmed teh ladij potopila. Vrh tega so predstražni čolni in iskalci min pred nizozemsko obalo potopili dva britanska brza čolna, nekoga tretjega s obstreljevanjem zažgali in dva druga poškodovali. V ustju Schelde so naši razstrelni čolni potopili nek parnik z municijo z 2000 brt in dva druga sovražna vojna vozila. Na obeh straneh Stolberga so se v našem ognju zrušili napadi severnoameriških batalionov. Vzhodno od Pont à Mousson ter v gozdovih na obeh straneh Bacchara so se na široki fronti razvili silni boji. Sele po premenljivi borbi in znatnih zgubah oklopnjakov je sovražnik pridobil nekaj sveta. V gozdu pri Mortagne smo razbili njegove napade.

Iz Srednje Italije poročajo le o obojestranskem izvidniškem delovanju, zlasti v obalnih odsekih. Posadka Pissopa, zapadno od Rhodosa je obiščela otok sovražnika. Na otoku Milos se trajajo boji.

Po izkrcanju angleških čet in sil komunističnih tolp na dalmatinski zapadni obali med Splitom, Metkovićem in Dubrovnikom so se naši zaščitni oddeli po ukazu odmaknili na pripravljene gorske položaje v obalnem pasu. V Srednjem Balkanu so naše čete znova razbile bolgarske napade vzhodno od Vardarske doline in v prostoru pri Prištini. Bolgari so utrpeli krvave zgube. Tudi boljševiški napadi v dolini zapadne Morave so ostali brez uspeha.

Med Donavo in Tiso sta obe strani vrtili nove skupine v premenljive boje, ki se vrše z naraščajočo srditostjo. Bojni letalci so uspešno napadli sovražne navedenoleto oklopnjake in čete. Nemški in ogrski lovci so na tem bojnem odseku sestrelili 17 sovjetskih letal. Ob srednji Tisi smo se odsta-

vili na severni breg reke, ne da bi sovražnik mogel motiti naša premikanja. Z uspešnimi napadi v prostoru pri Ungvarju smo zadelali vrzel fronte. Zapadno od prelaza pri Dukli so se v našem obrambnem ognju zrušili ponovni boljševiški napadi.

Na fronti ob Narevu so pod poveljem Generalobersta Weiße stojeli oddeli v zadnjih tednih ob sodelovanju z letalskimi oddeli in protiletalskim topništvom zračnega orožja uspešno prestali trde obrambne bitke. Z žilavim vztrajanjem so preprečili ponovne prodorne poskuse več sovjetskih armad. Vrgli vdrlega sovražnika s silnimi nasprotnimi napadi nazaj na njegove izhodne položaje in uničili 609 boljševiških oklopnjakov. Čete in vodstvo so s tem upropastile na veliko zasnovano operacijo boljševikov, ki je

bila iz jugovzhoda sem namenjena proti Jugovzhodni Pruski. Vzhodno od Libaua in v prostoru pri Autzu so se ob junaškem odporu naših divizij tudi večer izjavili vsi sovražni prodorni poskusi. Kjer je sovražnik na ozki fronti mogel vdreti, smo ga prestregli ali zopet vrgli v nasprotnih napadih. Na vzhodni fronti so čete vojske oktobra meseca uničile 4329 sovražnih oklopnjakov, odredili zračnega orožja pa še nadaljnjih 367. Vrh tega so Sovjeti zgubili 1562 letal.

Anglo-ameriški strahovalni letalci so odvrtili bombe na ozemlje ob Rheinu, na Wien in Graz. V pretekli noči so Britanci napadli mesta v Porenju in državno glavno mesto. Anglo-Amerikanci so pri teh napadih zgubili 16 letal, pretežno štirimotorni bombniki. Vsega skupaj so lovci in protiletalsko topništvo zračnega orožja oktobra meseca kljub čisto za obrambo neugodnim vremenskim prilikam sestrelili 739 anglo-ameriških letal, med njimi 377 štirimotornih bombnikov.

Razbite utvare

Zavezniški komentarji o potrebi hitrega konca vojne - Moskva o nemški obrambi

Zenova, 3. novembra. Znan angleški vojaški kritik Cyril Falls se bavi v časopisu »Illustrated London News« z vojaškim položajem Anglo-Amerikancev na Zapadu in podčrta pomen pridobitve časa za Nemčijo. Falls priznava, da je poraz Nemčije mogoč samo takrat, če se Sovjetom posreči, nadaljevati pohod v Vzhodni Prusiji in na Poljskem. Bržkone je Churchill v Moskvi obvestil Stalina o načrtih, po katerih bodo Anglo-Amerikanci na Zapadu še dalje napeli vse sile. Predlagal je, naj ta poskus spremlja sovjetska ofenziva ob srednji fronti. »To je edina šansa, ki nam preostaja še v tej zimi, in samoprevera je, če tega ne uvidimo«, tako zaključuje Cyril Falls.

On prihaja potem do nadaljnjega spoznanja, da sta nemoč zaveznikov, spraviti v red proge za nove pošilke, zlasti pa nemška obramba v okolici Antverpna, odločile o tem, da se vojska 1944. leta ne konča. To je hud udarec, ker so v zavezniškem taboru trdno računali s tem koncem. Nemška obramba pristanišč v Rokavskem prelivu in genialno izvedena razrušitev tistih luk, ki so jih Nemci končno prepustili Anglo-Amerikancem, so vzrok za to, da stvar na Zapadu ne gre naprej. Povrh napravilo operacije ob mejah Porenja v resnici vtis velike potrate sil. Da bi se dosegel zavezniškim tako potrebnih hitrih konov vojne, bi se moral izvršiti najskrajnejši pritisk na Nemčijo od Vzhoda, Zapada in Juga. Ne glede na to, da je sezona vojnega pohoda že daleč napredovala, tako zaključuje Cyril Falls, bodo nadaljnje zakasnitve Nemčiji dale še več prilike, da ojači svoje pozicije. Mobilizacija vseh nemških sil, zlasti postavitev batalionov Volkssturma bodo zelo ugodno učinkovale za Nemčijo. Zavezniki morajo zaradi tega tvegati največje napore.

Ostra kritika generala

V poročilu o bojnem položaju na Nizozemskem očitno generalni poročnik Martin v »Daily Telegraphu« Anglo-Amerikancem, da bi se bili morali po zlomu fronte v Normandiji takoj lotiti zavojevanja pristanišč, ki so potrebna za končno ofenzivo. Najbližji cilji zaveznikov bi bili morali biti Antwerpen, Rotterdam in Amsterdam. Morali bi zato ograditi vse sile na to, da pridejo tja na obalne ceste. Hkrati bi bili zavezniki morali misliti na to, da je preokupacija nemške meje sicer dalo dobro geslo, da pa ne pomaga dobiti vojne, če niso zagotovljene nove pošilke.

Iniciativo ima Nemčija

Vojaški položaj se je tako na zapadni kakor na vzhodni fronti vidno spremenil v prilogi nemškega Reicha, ugotavlja vojaški kri-

tik španskega časopisa »Informaciones«. Danes se bojujejo, tako pravi komentar tega lista, v bližini nemške trdnjave, namreč tam, kjer hoče Generalfeldmarschall Model izkazati zmago pri Arnheimu je prešla iniciativa na nemško vodstvo in celotna slika operacij se je močno in občutno spremenila. Slična situacija se mora ugotoviti tudi na Vzhodu, kjer se je dramatično napovedani sovjetski pohod na Königsberg ne samo ponesrečil, ampak spremenil celó v umik, čeprav so sovjetski generali napeli vse sile, da bi dosegli svoje smele cilje.

Sovjeti o flasku na Vzhodnem Pruskem

Vrhovno poveljstvo Moskve je dalo temeljito razlago položaja na vzhodnopruski fronti. V njej izjavljajo, da opravičljivo razbitje sovjetskega množstvenega navalu ob nemški obrambi, da so Nemci napravili v vzhodnopruskem obrambnem pasu posebno močno braniko, ki praktično obvladajo vsako vas in vsako cesto. Ni nič redkega, da je okrog ene edine vasi in okrog cestnih križišč nakopičenih do 40 betonskih bunkerjev. Med temi leže široka miska polja, pri čemer velikokrat uporabljajo mine, ki ne reagirajo na iskalne pripomočke. Vse sisteme obrambe je tako odlično prikriti, da je neviden. Četudi danes še ni nobenih zanesljivih poročil o globini teh obrambnih položajev, ne bo nič presenetljivega, če se izkažejo kot resnična nemška poročila, da je mreža betonskih položajev razpredena do globine 160 km. Nemško vodstvo je na Vzhodno Prusko poslalo svoje najboljše in v boju najbolj izkušene divizije.

Ministrski svet Bonomijeve vlade je sklenil obsežno zvišanje davkov. Vključ povšajnu cen in obkora bankovcev pa so se znižali davčni dohodki. Iz števila davkoplačevalcev moremo sklepati, da je na dnevnem redu smotrno izbegavanje davčnih obveznosti, kar tamkajšnji primitivni način izterjave je še olajšuje.

ZRCALO ČASA

Kakor javlja agencija Domei, so japonski brzi čolni pri napadu na sovražne oskrbovalne proge v vodovih vzhodno od otoka Palauja v otočju Palau dne 28. oktobra potopili sedem sovražnih prevoznih ladij.

Španski list »ABC« poroča iz Rima, da je obkora bankovcev v zasedeni Italiji dosegel že 260 milijard lir. List še pristavlja, da se finančno gospodarstvo v zasedeni Italiji razvija v znamenju neprikrite inflacije.

Da se razbremenijo upravno uradništvo in pristojne delovne moči v justični upravi, je nemški državni justični minister prepovedal spremembo delniških družb ali komanditnih družb na delnice v družbe z omejeno zavezo. Justični minister navzlic temu lahko v sporazumu z gospodarskim ministrom dopusti izjeme. Ukinjena je tudi določba, po kateri so doslej morale družbe z omejeno zavezo vsako leto v januarju predložiti registrskemu sodišču točne podatke o družbenikih. S tem bo odpadlo pošiljanje tisočev formularjev registrskemu sodiščem.

Prvikrat v vojni so v Zedinjenih državah uradno objavili nekaj števil o ameriškem izvozu na zasebni račun (torej brez izvoza po zakonu o zakupu in posojanju). Ta zasebni izvoz je lani dosegel 2 in četrt milijarde dolarjev, kar je znatno več kakor v zadnjih letih pred vojno, ko izvoz ni dosegel polni dve milijardi. Američani se hvalijo, da imajo za povojno dobo znatno prednost nasproti Veliki Britaniji, ki je izgubila mnoga tržišča. V tej zvezi so zanimivi tudi podatki, ki jih je iznesel angleški državni zakladni tajnik sir Anderson o angleškem izvozu. Iz teh podatkov se vidi, da je morala Anglija v interesu zavezniške vojne žrtvovati svoje izvozne interese in je izvoz po količini padel na 30% predvojne obsega. Po sedanjih vojni bo morala Anglija znatno povečati svoj izvoz, če bo hotela ustvariti ravnotežje plačilne bilance. Angleški izvoz bo moral biti vsaj za 50% večji, kakor je bil pred vojno. Doseči bo moral petkratno vrednost sedanjega izvoza. Angličji sami dvomijo, če bo to Angliji uspelo, ker je mnoga tržišča izgubila v korist ameriškega izvoza. Zato se Anglija zelo trudi, da se ne bi še uničila uvozna sposobnost evropskih držav, ker bi bile s tem znatno zmanjšane angleške izvozne možnosti. Na drugi strani pa se kažejo že obrisi anglo-ameriške povojne brobe za izvozna tržišča.

Sprico težko, ki jih ima Švica v prometnem pogledu pri izvozu, je za Švico velikega pomena izvoz ur, ker je za ta izvoz potrebna majhna prevozna kapaciteta in se pošiljke lahko s tovornimi avtomobili pošiljejo preko Francije do španskih luk. Od jeseni lanskega leta je izvoz švicarskih ur v Zedinjene države prav znaten. V Ameriki vlada veliko povpraševanje tako za žepne, kakor tudi za zapestne ure. Zaradi uvoza švicarskih ur se je pritožila ameriška industrija ur, ki je trenutno zaposlena z izdelovanjem raznih aparatov za oboroževalno industrijo. Ameriške tvornice ur se boje, da bo z uvozom švicarskih ur občutno zmanjšana možnost proizvodnje po vojni. Vrh tega si bo medtem švicarska ura zavojevala trg. Ameriška industrija ur se sklicuje na določbe proti dumpingu. Kot dumping označuje financiranje izvoza švicarskega izvoza ur. Zedinjene države plačajo švicarski uvoz v blokiranih dolarjih, ki jih preko švicarske Narodne banke odkupuje država, da na ta način omogoči izvoz. Tako so švicarska blokirana dobroimetja v Zedinjenih državah dosegla že protivrednost 7 milijard frankov, ki jih Švica ne more uporabiti za uvoz ameriškega blaga. Zato smatrajo Američani tak način izvozne subvencije kot dumping.

Dekle s hiše na barju

Priporočil, Spisala Selma Lagerlöf

Prve dni je bilo videti, kakor da bi se Janes bal govoriti s Lenko. Bal se je, da bi si dekle morda kaj domišljevala zaradi tega, ker je on prišel na pomoč. Toda ta skrb je bila nepotrebna. Lenka ga je smatrala za veliko presilnejšo in previsokega, da bi si bila upala, dvigniti pogleda k njemu. In Janes je tudi kmalu opazil, da se mu je ni treba otepati. Bila je pred njim plašnejša, kakor pred komurkoli.

Tisto jesen, ko je Lenka prišla v Nerlundo, je bil Janes velikokrat na obisku pri redni oskrbniku na Elvaki, in veliko se je govorilo o tem, da ima vse upe, postati tam zet. Popolno gotovo, da je imelo njegovo snubljenje uspeh, pa je postalo ljudem šele o božju. Tu je prišel oskrbnik z ženo in hčerko v Nerlundo, in bilo je popolnoma jasno, da so se pripeljali sem samo zaradi tega, da vidijo, kako naj bi se godilo Majdi, če bi se omožila z Janekom.

Tu je bilo prvokrat, da je Lenka z bližine videla dekle, s katerim se je Janes hotel poročiti. Majda še ni bila 20 let stara, toda njena posebnost je bila, da je nihče ni mogel pogledati, ne da bi mislil, kakšna postavna in krasna gospodinja bo ona nekoč. Bila je visokozrasla, močne postave, plava in lepa in na oči take, kakor da rada skrbi za mnoge otrok sebe. Ni bila nikoli plašna ali zbežana, ampak je mnogo govorila in zdelo se je, da je vse bolje, kakor tisti, kateri ne govorijo nič. Nekaj let je bila hodila v mesto v šolo in nosila najlepše obleke, kar jih je Lenka sploh kdaj videla. Toda ni napravila vtisa, da je nečimrna, ali da ljubi sili. Ker je bila bogata in lepa, bi se bila pač lahko vanj dan poročila s močnem višjeega stanu, toda vedno je rekla, da neče postati nobena fina dama in sedeti brezdelno prekritih rok. Hotela se je omožiti s kmetom in opravljati hišo sama, kakor prava kmetica.

Majda se je zdelala Lenki pravo čudo. Še nikoli ni bila videla nikogar, ki bi bil tako silajno nastopal. Ne bi bila verjela, da je človek lahko v vseh ožirih tako popoln. In zdelo se ji je velika sreča, da bi v bodočnosti služila taki gospodini.

Pri obisku oskrbnikove redbine je vse dobro pretekelo; toda če se je Lenka spominjala na ta dan, je občutila nek nemir. Ko so bili tuji prišli, je bila ona stregla in nudila kavo. Takrat, ko je vstopila z ročkami kave, se je bila oskrbnikova gospa sklonila k njeni gospodini in jo vprašala, če ni to dekle s hiše na barju. Ni bila posebno znajala glasu, tako da je Lenka razločno slišala vprašanje. Mati Meta je bila rekla, da in tu je ona druga nekaj odgovorila, česar Lenka ni mogla slišati. Bilo je pa nekako tako, kakor da bi se čudila, da trpijo tako osebo v hiši. To je Lenko zelo bolelo. Skušala se je pa potolažiti s tem, da je te besede spregovorila mati in ne Majda.

Neko nedeljo v vikendu je caneslo, da sta Lenka in Janes šla skupaj iz nerke. Ko sta bila hodila preko cerkvenega griča, sta bila sredi velike trume drugih obiskovalcev cerkve; toda kmalu so zavili drug za drugim vsrtan in naposled sta bila Lenka in Janes sama.

Tu se je Janes spomnil, da od tistega večera pri hiši na barju z Lenko ni bil več sam, in spomin na to, ga je sedaj dojel s polno silo. Zelo mnogokrat se je pozimi spominjal na to njuno prvo srečanje in pri tem je vedno občutil, da ga je spreletelo nekaj sladkega in ljubkega. Če je bil sam pri delu, si je navadno prikladal v spomin zopet vse lepo noč; bilo maglo, močno mesečino, črni gozdni vrh, svetlo dolino in potem dekle, ki ga je bilo objelo in se jokalo od veselja. Čim večkrat se je domislil tega dogodka, tem lepši se mu je zdel. Če pa je Janes doma videl Lenko med drugim zaposleno z delom in muko, si je le težko mogel predstavljati, da je ona bila takrat zraven. Sedaj pa, ko je šel z njo samo po poti od cerkve, ni mogel opustiti želje, da bi bila za trenutek zopet tista, kakor dotični večer.

Lenka je takoj začela govoriti o Majdi. Hvalila jo je močno, rekla, da je najlepša in najpametnejša dekle v vsem okolišju, in čestitala Janezu, da bo dobil tako odlično ženo. »Moraš ji reči, naj me za vedno pusti na Nerlundi«, je rekla. »Tako lepo bo, služiti taki gospodini!«

Janes se je smehljaj zaradi njene vne-me, a ji je le redkobesedno odgovarjal, kakor da v mislih ni ravno pri stvari. Sicer je pa bilo v redu, da se ji je Majda tako dopadla in da se je veselila zaradi njegove poroke.

»To zimo si vendar rada bila pri nati« je vprašal. »Da, gotovo. Ne morem niti povedati, kako dobri ste bili proti meni mati Meta in vi vsi.« — »Ali si kaj hrepenela po gozdu?« — »Oh da, v začetku pač, ampak sedaj ne več.« — »Misliš sem, da tistega, ki je v gozdu doma, ne mine hrepenenje po njem.«

Lenka se je na pol obrnila in gledala Janesa, ki je šel na drugi strani. Janes se ji je bil v zadnjem času po olonoma odvil, ampak sedaj je bilo v njegovem glasu in v njegovem smehljaju nekaj, kar je zopet spoznala. Da, bil je vendar še ravno isti, kakršen je bil takrat, ko je prišel v njeni najvišji obliki in to bil prvič. Četudi se je hotel poročiti v drugo, si je bila v svesti, da ji bo ostal dober prijatelj in zvest pomočnik.

Ostalo ji je tako lahko pri srcu, čutila je, da bo do njega lahko imela zaupanje, kakor do nobenega drugega, in zdelo se ji je, da mu mora pripovedovati vse, kar se ji je bilo zgodilo, odkar sta zadnjič govorila med seboj. »Tebi hočem povedati, da sem v prvih tednih imela na Nerlundi prav težke čase«, je začela. »Ampak tega materi Meti ne smem povedati.« — »Če hočeš, da naj molčim, bom molčel.« — »Le pomisli, da sem v začetku imela strašno domotožje! Bila sem že na tem, da bi zopet stekla v gozd.« — »Domotožje si imela? Bil sem mnenja, da si bila vesela, ker si bila pri nas.« — »Nisem mogla nič zato«, je rekla opravičujoč se. Uvidela sem pač, kakšna sreča je za mene, da smem ostati tukaj. Vi vsi ste bili tako pri-

jasni do mene, in delo ni bilo pretežno; kljub temu sem hrepenela. Nekaj me je vlekle in vabilo in me hotelo povesti v gozd. Zdelo se mi je, kakor da izdam nekoga, ki je imel pravico do mene, če ostanem tu v dolini.«

»Morda je bil to ...«, je začel Janes, ampak sredi stavka je prenehal. — »Ne, ni bil otrok, po katerem sem hrepenela. Saj sem vedela, da se mu je dobro godilo in da je mati bila prijazna z njim. Ni bilo nič določnega. Imela sem občutek, kakor da sem divja ptica, ki so jo zaprli v kletko, in mislila sem, da moram umreti, če me ne izpustijo.«

»Glej, glej, torej tako slabo se ti je godilo!« je rekel Janes in se pri tem smehljaj kajti sedaj se mu je naenkrat zdelo, kakor da jo spet spozna. Sedaj je bila podoba, kakor da ni med njima ničesar, ampak da sta se šele prejšnji večer ločila tam zgoraj pri hiši na barju. Lenka se je zopet smehljala, a nadaljevala potem s pripovedovanjem svoje muke. »Nobeno noč nisem spala«, je rekla; »komaj sem se vstajala, že so mi začela teči solze, in če sem zjutraj vstala, je bilo podglavje popolnoma mokro. Podnevi, če sem hodila med vami, sem lahko zrla jok, kakor hitro pa sem bila sama, so me postilile solze.«

»Volk si se že jokala v svojem življenju«, je rekel Janes, ni pa bil ravno videti sočuten, ko je to pripomnil. Lenki se je zdelo, kakor da hodi ves čas poleg nje in zadržuje smeh. — »Ne moreš si niti predstavljati, kako slabo se mi je godilo«, je rekla in govorila vedno živahneje, prizadevala se, da bi mu dopovedala. »Lotilo se me je hrepenenje, ki me je odneslo od mene same. Noben, trenutek se nisem mogla čutiti srečno. Nič ni bilo lepega, nič zabavnega, nobenega človeka nisem mogla vzljubiti. Vi vsi ste mi bili ravno tako tuji, kakor prvi dan, ko sem prvokrat vstopila v sobo.«

»Ampak«, se je začudil Janes, »ali nisi ravno rekla, da hočeš ostati pri nas?« — »Da, gotovo sem rekla to.« — »Torej sedaj ne hrepeniš več po gozdu?« — »Ne, to je minilo. Ozdravljena sem. Le počaka, boš še slišala!«

(Dalje prihodnjik)

Vsi prežeti fanatizma ljudske vojne Heroični boji na Vzhodu

14-dnevna bitka - Kritični 22. oktober - Neizmerne sovjetske zgube

S potratu materiala, da nikoli takega, s potoki krvi so boljševiki poskušali izsiliti prodor do Visle. S fanatičnim požrtvovanjem samega sebe so se jim vrgli nasproti vedno znova nemški bojevniki vseh orožij in razbili sovjetsko napadalno silo, tako da mora nasprotnik sedaj, ko je izčrpan po neizmernih zgubah, začasnó obstati.

Na Vzhodnem Pruskem v oktobru. Že skozi dva tedna se bojuje naše divizije v prostoru, z njivami in pašniki ter bogatimi kmetijami pokriti ravnini pred pravo vzhodno-prusko pomorsko ravnino. V žilavem in za grizenem boju proti naskakujočim sovjetskim armadam in zborom oklopnjakov, v katerem se odlikujejo nešteti čini požrtvovanja in junštva vojakov vseh vrst orožij, se bore v vsaki vasi in kmetiji in stoji dan in noč pod bremenom vdorov, obkoljevanj in ogroženj boka v najhujšem topniškem ognju in pod napadi bojnih letalcev, ki se vrste v stalnih presledkih kakor po taktu stroja. Pred tem fanatizmom, ki ga podeljuje samo obramba svete zemlje domovine, so morali boljševiki, ker so jih prisilile njihove velikanke, po izpovedbah ujetnikov vedno znova potrjene žrtve ljudi in njihove meje ti sočev preokračujoče celokupne zgube oklopnjakov, vreči vedno nove divizije in skupine oklopnjakov v boj, dokler ni v zadnjih dneh mogočena potrata povzročila pomehanje njihove napadne sile.

Nevarni prodor oklopnjakov

Ko so že bili svojim četam obljubili nagli prodor do Visle, so bili po 14 dneh najbolj krvavih bojih zadržani v obmejni krajini.

Dne 21. oktobra zvečer, šesti dan boja, so že mislili, da stoji tik pred uresničenjem svojega na veliko zasnovanega operativnega cilja: prodora v globino vzhodnopruskega prostora. Skozi neko vrzel fronte severno od romintskega gozda so drdale sovjetske brigade oklopnjakov in divizije strelcev proti zapadu. Odredi nemških oklopnjakov so se jim vrgli nasproti. Na tucate »T 34« in »KW 1« je bilo odstreljenih pri Heugsdorfu, toda osem kilometrov zapadno od tam se je valila masa proti cesti Goldap-Gumbinnen.

Zaporni zapahi so držali

Južno od romintskega gozda so bile skozi široko vrzel fronte močne sovražne čete na pohodu proti cesti Treuburg-Goldap. Usoda bitke za Vzhodno Prusko je stala dne 22. oktobra na prevesici. Če hitro in odločno uvedeni ukrepi nemškega vodstva ne bi uspeli, se posledice niti ne bi moglo zamisliti. Vsak, to sivo megleno jutro nastopivši nemški bojevniki si je bil v svesti veličine te odločitve. Stidnevna bitka, ki se je sedaj začela južno od Gumbinnen, se je končala z velikim uspehom: v trdih bojih so se združile bojne skupine, ki so sunile od severa in juga proti Großwalderdorfu, in tvorile trden zapah oklopnjakov za hrbtom sovjetskih prodirlj skupin. Oklopnjaški grenadirji in lovski bataljoni, ki so sunili naprej iz Gumbinnen, so vrgli boljševike nazaj. Ob Angerappi je bil zadržan njihov pohod pri Nummersdorfu. Nemški zaporni zapah je zadržal kljub besnim napadom od vzhoda in zapada Hrabrost čet in umetnost vodstva so bili izsilili odločilen preokret. Veliki prodor, ki je bil začel s tako ogromno potratu in žrtvami, se je ponesrečil.

Napadni klin se je zlomil

Namesto, da bi korakali proti Gumbinnen in Insterburgu na zapad, so se morali boljševiki obrniti in poskušati, da se rešijo pro-

ti vzhodu. Toda odredi lastnih oklopnjakov so sunili za njimi in vdrl globoko v njihove topniške položaje. Napadeni od vseh strani, so utrpeli boljševiki najhujše zgube. Pot njihovega umika označujejo sramotna znamenja zverinskega vojskovanja: mrtva trupla umorjenih, zažganih in onečaščenih žena in otrok. Dne 24. oktobra je sovjetsko vodstvo prekinilo boj južno od Gumbinnen. Na omejenem prostoru je v štirih dneh zgubilo na tisoče mrtvih, 293 oklopnjakov, 79 topov, 23 protiooklopnjskih topov in 19 letal. Odločilno so pa pri tem obrambnem uspehu udeležene proti vzhodu razvrščene nemške divizije, ki so severno od velike državne ceste Königsberg-Eydtkau od Ebenroda do Schloßberga potekajočo fronto držale kljub vsem z masirano silo izvedenim napadom sovražne pehote, oklopnjakov in letal ter dale ob boku neobhodno potrebno zaslombo lastnim napadnim četam.

219 sovjetskih oklopnjakov en dan

Nemški uspeh pri Gumbinnen je tudi zmanjšal nevarnost, ki je obstajala v istočasni razširitvi sovjetskega napadnega prostora od juga do gozdnega ozemlja pri Augustovu.

Moskva na pohodu k boljševizaciji sveta

Berlin, 3. novembra. Plameni vstajajo nad Evropo, v kolikor je postala igračka protinemških sil. Nobena dežela, ki je pod oblastjo nemških nasprotnikov, ni izvzeta od težkih pretresov. Tudi tam, kjer boljševiki ne napadajo sami, temveč prihajajo kot »osvobodilci«, se trudi boljševizem, da podre zadnje preostanke državnega reda, da bi končno z nasiljem odstranil vse ovire in razvil zastavo izrazitega židovskega gospodstva v znaku srpa in kladiva. Vseposvoda je ta razvoj bolj ali manj pod neposrednim vplivom Moskve in njenih agentov in celo najvišja anglo-ameriška vojaška poveljništva so kljub vsej napetosti le Stalinovi pomočniki. Tudi nevtralna Evropa bo občutila ogromne požare, ki so jih zanetili iz Kremlija povsod, kjer vladajo nemški sovražniki. To dokazujejo nesramni napadi boljševiških agitacijskih central proti Španiji, proti kateri že nastopajo ogromne, iz Moskve organizirane oborožene tolpe v Južni Franciji, da bi na oni strani Pirenejev napadle Franco. O njihovem cilju govori sovjetski list »Vojna i rabočij klass«, ki prinaša besno hujskajoči članek proti Španiji in končuje s tipično židovsko pobarvano izjavo:

»Bodoča varnost Evrope zahteva, da se popolnoma razčisti jedro fašistične okužbe v Španiji.«

Moskovski boj je naperjen torej proti vsej Evropi, v kolikor imajo njeni narodi le še iskrico ljubezni do svobode in se nočejo podrediti boljševizmu. Tako vodi od neposredne boljševizacije baltskih držav, Bolgarije in Romunije preko zmešnjav z vedno jasnejšimi sovjetskimi znaki v Italiji in Franciji ter najnovejših boljševiških zahtev po

Najnevarnejši izmed vseh pri tem doseženih vdorov je bil sunek skozi jezersko ožino v smeri proti cesti Treuburg — Goldap, za katero so se vršili vroči boji in ki je bila štirikrat zopet nazaj osvojena. Po novem vdoru južno od goldapskega jezera se je sovražnik dne 22. oktobra približal mestu. Toda šele po najtrših in ogorčenih bojih za vsako posamezno cesto se je premočil proti vdor. Številna odprna gnezda so fanatično se bojujoč zadržavala prodirajoče boljševike, dokler jim nismo s protisunkilno silo in južno od mesta učinkovito stopili nasproti. Odstrel 219 sovjetskih oklopnjakov samo to nedeljo označuje trdoto bojev.

Z jasnimi nemškimi uspehi je bila s tem zaključena prva faza bitke. V svojem nadaljnjem poteku so poskušali boljševiki z na novo pripeljanimi armadami nov frontalni naskok in sunek od severozapada proti Gumbinnen ter pritisk preko Augustova proti zapadu. Toda hude zgube prvih 14 dni — bilo jih je že samo oklopnjakov 1002 in letal 243 — so že zavrla silo njihovega napada.

Volkssturm se je obnesel

Dežela in narod sta postala vojno taborišče; vtem ko v ogroženi obmejni krajini rešujejo velike kolone, katerih vozove vodijo žene in starčki, nemško narodno imetje pred požarom vojne, gradi mladina še dalje utrdbe. Odredi Volkssturma se vežbajo v orožjih za oklope prodirajoč boj iz bližine in njihovi prvi bataljoni, ki so se ustanovili iz viharjih prve svetovne vojne 1914/17 preskušanih starejših mož, teh prvih granicarjev, so že vršili svojo dolžnost v glavni bojni črti. Fanatizem svete ljudske vojne jih je prejel prav tako, kakor grenadirje, ki se bojujejo z vsako žilico svojega srca.

Kriegsbericht A. Haas

oblasti v Belgiji ravna črta k hujškanju v Španiji. To vretje, ki je zajelo »elike dele Evrope je sistematsko, kakor priznava Stalinovo uradno glosilo »Pravda« sama, so pravi, da mora biti vsak strankin agitator glede Leninovih in Stalinovih ukazov »znanstveno« na višku. Vse dogajanje groze in krvavih zločinov, ki ga danes doživlja Evropa, se dogaja v Leninovem duhu, za katerega pač ni mogoče dobiti boljšega tolmača, kakor je Stalin, ki je v svoji knjigi »Problemi leninizma« dobesedno napisal: »Zveza sovjetskih republik je zgled bodoče sovjetske republike, ki bo obsegala ves svet.«

To priznanje »lepe duše« krasno komentira »Krasnaja zvezda« v članku, ki ga je napisal Kalinin 18. junija 1938: »Zmaga boljševizma in Sovjetske zveze bo toliko časa nepopolna, dokler bodo imele ostale države sveta drugačno obliko, kakor jo ima boljševiški režim.« S tem smo dobili v roke ključ za najnovejšo zgodovino Evrope. Danes doživljamo boljševiške množestvene zločine. Kdor sodeluje ali pa tudi le zapira oči pred njimi, je v zvezi z zločinci. Kdor je ostal pri življenju, se mora proti njim boriti.

Lizbona, 3. novembra. Ameriški minister za trgovino Johnston poroča, da je Stalin med njegovim posetom v Moskvi napovedal težke gospodarske krize v vseh kapitalističnih državah, tudi v Ameriki. Te krize, je dejal minister, so popolnoma v skladu z moskovskimi načrti o svetovni revoluciji in služijo boljševikom z odskočno desko. Stalin računa pri svojih načrtih za uresničenje svetovne revolucije s podaljšanjem vojne in z nesposobnostjo plutokratskih vlad, ki niso kos takim krizam.

žlahtnili in v več sortah gojili. Pozneje je prišlo v Egipt, kjer so ga zasadi v kraljevih vrtovih ob izlivu Nila. Po Grkih in Rimljanih je prišlo v Evropo.

Hruška je bila temu nasprotno pri nas že vedno udomačena. Rasla je divja v prostranih gozdovih zmernega pasu. Lesnike, ki so jih skrbljivo posušene našli v posodah iz predzgodovinske dobe, so dokaz za to. Kakor zvemo iz »Odiseje«, se je gojila hruška najprej pri Grkih. Rimski naravoslovec Plinij poroča, da je 41 različnih vrstah, danes poznamo že 300 vrst hrušk.

Silva izvira iz Male Azije in so jo požlahtnili prvič v Siriji. V starem Rimu so jo poznali črne, bele, rumene in škrlataste zvrsti. V srednjem veku so jo gojili reneclauda, ki je dobila ime po francoski kraljici Claude.

Pradomovina breskve in marelice je Kitajska. Dokazeta se tam lahko že 2500 let pred našim štetjem. Šele kratko pred našim štetjem sta obe sadni vrsti prišli v Sirijo, Arabijo in Egipt, kjer so jih spoznali Rimljani in prinesli s seboj v Evropo. Tukaj sta se breskve in marelice vsekakor zelo počasi udomačili.

Ženska logika / Vstopim skozi okno - Napisal Steffen Stargg

Dopoldne sem imel s svojo ženo — sicer očarljivim bitjem, midva še nisva dolgo poročena — mal spor. Izrazil sem v splošnem o ženskah nekoliko neugodno sodbo in je posebno besedo »kurje možgane« občutila kot razžalljivo. Mnogo sem se moral truditi, da sem napravil njene oči spet krotke. Spravni poljub mi je dala šele, ko sem ji nešteto krat sveto zagotovil, da so ženske v splošnem in moja žena še posebej, naravnost čudežna bitja brez vsake najmanjše napake. Nadalje: one so pametne in logično mislijo. Z eno besedo, one v vsakem pogledu prekašajo moške. S to obsežno izjavo je bil obnovljen zakonski mir.

Popoldne sem šel zdoma.

Bistvo ameriške UNRRE

Ljubljana, 3. novembra. Vsaka stvar, ki se je lotijo Američani, se v njihovih rokah spremeni v sredstvo ameriške interesne kupčijske politike. To velja še posebej za mednarodne organizacije, ki imajo humanitarni značaj. To velja v enaki meri za UNRRO, zavezniško organizacijo za pomoč in za obnovo združenih narodov, ki ima svoje ime po začetnih črkah angleškega naziva (United Nations Relief and Rehabilitation Administration). Sporazum o ustanovitvi te zavezniške organizacije je 9. novembra 1943. podpisalo v Washingtonu 44 držav. V Montrealu je bila pravkar skoro neopazeno in z občutkom popolne zmede in nemoči zaključena druga konferenca UNRRE. Od 44 dežel, ki so tam podpisale sporazum o ustanovitvi UNRRE, je doslej le 30 dežel vplačalo svoje prispevke, ki se gibljejo na višini približno 1% narodnega dohodka posamezne dežele. Iz Južne Amerike ni doslej prispel v fond niti en dolar. Številne evropske vlade, zlasti begunske vlade pa vedno bolj odrekajo sodelovanje, kar velja zlasti za emigrantsko poljsko in jugoslovansko vlado. Sovjetska zveza je po dolgem obotavljanju in pogajanjih dosegla znižanje prispevka.

»Deutsche Adria Zeitung«, ki poroča o bistvu UNRRE, pravi, da je ta zunanja slika nesoglasja odsev razočaranja glede dosežanj dela UNRRE. Vse, kar je doslej UNRRA storila, je to, da je zgradila taborišča za 50 tisoč beguncev v Severni Afriki in Siriji. Ničesar doslej ni storila za gladujočo Italijo, prav tako ni nič videti o velikih dobavah žita, zdravil, tekstilnega blaga in potrebnih predmetov vsake vrste, o katerih je govoril predsednik UNRRE Lehmann.

Celo »Manchester Guardian« mora priznati, da ta organizacija ni mnogo storila v primeru z velikimi prvotnimi ambicijami. List pripisuje neuspeh okolnosti, da UNRRA nima lastnih zalog živih in drugega blaga in da naleti povsod na odpor pri vsojaskih oblastvih. Resnični vzroki pa tiče drugje. V vseh sodelujočih deželah so spoznali, prikrito namero Zedinjenih držav, pretvoriti to organizacijo v trgovinsko-politični instrument, ki naj omogoča Ameriki zavojevali nova tržišča in preko katerega hoče Amerika kontrolirati gospodarstvo pomoči potrebnih dežel. Poleg tega se je kmalu izkazalo, da so izostale z veliko reklamo napovedane dobave, in sicer zaradi pomanjkanja zadostnih zalog in prevoznih sredstev.

Tudi švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« označuje to organizacijo kot instrument politike za dosego oblasti, kakor se je to pokazalo na konferenci v Montrealu. Vsi dolgovozni razgovori na konferenci so se gibali okrog vprašanja, kako naj posamezne dežele dobe pomoč iz skupnega lonca, ne da bi bilo treba odkriti lastni lonec. Na drugi strani pa nestrpnost čakajo ameriški dobavitelji, ki si hočejo z povojno dobo zaslužiti prodajo odvečne proizvodnje in ki smatrajo UNRRO za najsposobnejše sredstvo v ta namen. List še dostavlja, da bi se lahko tisoč otrok in mater prehranili z milijoni, ki jih troši ogromni birokratski aparat UNRRE. Ta organizacija prinaša blagoslov predvsem uradništvu centrale, ki potroši na mesec za plače nič manj kakor 220.000 dolarjev. UNRRA nudi tipično sliko organizacije za monopolizacijo svetovnega gospodarstva, ustanovljene od humanitarnim plaščem. Neplodno delo UNRRE pa morajo drago plačati zavezniški narodi. (»Jutro«)

Verlag und Druck: NS-Gauverlag und Druckerei Kärnten, GmbH, Klagenfurt. — Verlagsleiter: Dr. Emil Heitjan (zast. bel der Wehrmacht). — Hauptvertriebsleiter Friedrich Horstmann. Zurzeit 1st Anzeigenliste Nr. 1 editiert.

Kaj vse se lahko kadi? /

Vprašanje vesti, na katero se mora tudi vestno odgovoriti: kadi se lahko vse, kar je tobak. In drugega nič! Torej ni nadomestka za tobak. Vse, kar se kot tako hvali in nudi, je zdravju škodljivo, in čaj ni za to, da ga kade, on je za to, da ga pijejo. Travnate biljke žre ljuba živina, ki naj jo prav tako ljubi kadilec ne ukani za to boro hrano, in listje je in ostane v najboljšem primeru nastel v hlevu.

Torej, ljubi kadilec, dobro gospodari s svojo karto za tobak in pazi na svoje zdravje! Delaj kaj bolj koristnega, kakor da neka zelišča ali liste z umetnostjo in silo »lužiš« ali »fermentiraš«. Kar pri tem dobiš, so ničvredne smeti. Ni priletno vsem tvojim ljudem, če jim puhaš pod nos dim krompirjevih listov, bukovih listje diši še huje.

Ker pa vem, da mi, ljubi bralec, le ne verjameš, hočem odvrniti od tebe vsaj najhujše in ti navesti tiste rastline, ki so povsem škodljive zdravju, čeprav se ti zdi, da se priležejo v pipi kakor pravi tobak. To so: kisljica, rabarbara, krompirjeva zel in zelča detelja. Ni še ugotovljeno, če spada tudi buče, rezane v kolute in posušene, v vrsto teh nevarnih kadilnih rastlin. Vsekakor je škoda za buče, ki gredo v pipo namesto v želodec.

Naj ti ho svetovano: če že nikakor ne moreš prebiti z dodelitvijo kadilnih sredstev, ne kadi nikoli nepravega tobaka čistega in nemešanega! To se pravi: nepravi tobak je kvečjemu sredstvo, da se primeša pravemu tobaku radi povedanja kolikšne, ki pa prav tako malo prija pravemu tobaku kakor tebi. Nepravega tobaka lahko dodaš pravemu tobaku v množinah 10 do največ 25 odstotkov teže. Nič veči!

»Nepravi tobak« se v sili napravi iz listov vianje, ki pa ni vedno pri roki. Na Nizozemskem primešajo včasih liste pravega ali divjega hmelja, v Italiji liste pluta ali laškega

Eden, ki mu karja za tobak ne zadostuje

oreha, v Nemčiji so poskusili z lipo, brezo, vrbo in lesko. Tudi liste lapuha kade, nadalje liste robidnice, maline in jagode, vodne kreše, lavendla, betunije, kadulje, timijana in poprove mete, trpotca in bezga, sladke korenine, rmana in sončnice, pese in regrata.

To so torej domače rastline, ki se nikakor ne priporočajo kot nadomestek za tobak, ali vsaj niso preveč škodljive zdravju, če jih že kade. Seveda le kot primes k pravemu tobaku!

So ljudje — radi okusa se ni potrebno kregati — ki smatrajo celo šoto in šotni mah za dober tobačni nadomestek, in v alpeških deželah kade liste planinske violice, planinske astra in enciana. Nikakor se ne smejo kadi listi sobnih rastlin, in kdor pokadi svoje geranije, si vskadi smrt v grlo.

Lahko se v neki izberbi tudi uporabijo aromatične rastline, na primer tako, da se zmesli ali doma vzgojenemu tobaku zboljša aroma. Sem spadajo janež, estragon, sladki janež, listje vrtnice, lavendel, medena detelja in dišeča perla.

S tem je pa arzenal »nepravih« tobačnih rastlin tudi izčrpan, in še enkrat resno svarimo pred uživanjem vseh drugih sredstev, pred vsem pa maka in čaja in lusk kakaa.

Od kod izvirajo sorte sadnih dreves?

Sedaj, ko je sadje obrano in nas rdečelično jabolko ali sočna hruška vabi, da bi vgriznili v njo, bo le prav malo ljudi razmišljalo o tem, od kod izhajajo te sadne vrste. Večina jih bo mislila, da je bilo to sadje že vedno v Nemčiji. Temu da ni tako.

Domovina jabolka na pr. je ozemlje pri Trapezuntu v Armeniji, kjer so ga sadili že v predzgodovinski dobi. Ze takrat so ga po-

Tudi trta je rastlina tujine. Rimljani so jo prinesli čez Galijo v Burgund, na Rhein in do Mosel. Sami so jo spoznali pri Grkih. Njena domovina pa je še bolj vzhodno. Verjetno izvira iz Georgije ali Armenije, mogoče pa tudi iz Afrike ali Južne Azije.

Ali že veste ...?

... da znaša vrednost nekega pri patentnem uradu vpisanega blagovnega znaka za kovinske izdelke neke znane rheinske tvrdke nič manj kakor dva milijona Mark?

... da prvi avtomobil tvrdke Benz v Mannheimu sploh ni bil dan v promet? Drugi je bil »Benz Comfart« in tretji »samovozeča kočija«, model Duc.

... da so v 17. stoletju imenovali grenadirje vojaške, ki so mečali ročne granate — francosko imenovane »grenade« — proti sovražnikom?

... da izvršujejo pozimi v Frischen in Kurlischen Haft tako zvano ribarenje z ropotanjem? Plen zvabijo z močnim ropotom, ki ga delajo z do dna segojajočimi drogovi, opremljenimi z železnim ogrodjem, v postavljene mreže.

Tam je na mizi ležal velik bel list. Na njem je napisala moja žena v ličnem rokopisu: »Ljudi! Šla sem v kino, ključ stanovanja je pred vrati pod »našilnikom za noge.«

Ko se je moja žena čez eno uro vrnila, je našla na mizi v stanovanjski sobi nekaj razbitkov. Pri razmišljanju o načelih ženske logike sem si razbil glavo.

